

Vormt *Eucalyptus* de ideale klimaatboom of een goed alternatief voor wilg?

Gemeente Dordrecht voert een proef uit met *Eucalyptus* bij Noordplant Kwekerijen

De gemeente Dordrecht is sinds 2017 samen met Noordplant Kwekerijen in Glimmen aan het kijken of *Eucalyptus* een goede vervanger is voor *Salix*. Feitelijk komt de meerjarige proef voort uit de nieuwsgierigheid van Rudy Scheper, adviseur Bomen bij de gemeente Dordrecht en eigenaar van Scheper Bomen. 'We gaan de komende jaren kijken welke soorten geschikt zijn, in welke specifieke toepassingen,' aldus Scheper.

Auteur: Karlijn Raats

Eucalyptus leek op het eerste oog direct een mooie wilgenvervanger door zijn grijsgroene blad en snelle groei, maar ook door zijn weerbaarheid tegen natte standplaatsen en tegen lange periodes van droogte. 'De ideale klimaatboom,' concludeert Scheper. Het blad van verschillende *Eucalyptus*-soorten hebben, net als wilgensoorten, bepaalde medicinale werkingen, maar deze soorten zijn niet winterhard en dus ongeschikt om aan te planten in de openbare ruimte.

Samenwerking met kwekerijen Noordplant en Koala

Scheper, die sinds 2017 bij zichzelf thuis *Eucalyptus* kweekt in container, ziet de soort dus vooral zitten als klimaatboom en heeft een medestander gevonden in Noordplant Kwekerijen en de gespecialiseerde *eucalyptus*-kwekerij Koala. Kwekerij Koala heeft vijf jaar geleden het eerste plantgoed opgezet en geleverd voor dit project, voornamelijk *Eucalyptus gunnii* en *Eucalyptus pauciflora*-soorten.

Pionierswerk

Noordplant verzorgt inmiddels het snoeiwerk van deze twintig bomen. Ook is de kwekerij momenteel bezig met het opzetten van een partij zaailingen – in verschillende soorten, met enkele honderden in totaal – om te zien of ze

überhaupt aanslaan en geen terugval geven. Scheper: 'Dit zijn onder andere *Eucalyptus neglecta*, *stellulata* en *argeri*. De zaden zijn ingewonnen en opgekweekt door kwekerij Koala. Hierdoor weten we in elk geval zeker dat de soorten in ons klimaat winterhard zijn. Veel *Eucalyptus*-materiaal komt immers uit Italië. Daarvan is het de vraag of ze de Nederlandse vorstperiodes doorstaan.'

Bij kweker Koos Pieters worden deze zaailingen als spullen opgeplant. Er wordt nog bekeken of dit voor een of voor twee jaar zal zijn; dat is afhankelijk van de groeisnelheid en tot hoever ze terug te toppen zijn. Na deze tijd worden ze uitgeplant op een bomenakker bij Noordplant Kwekerijen voor een regulier kweekproces. 'Het aanslaan is natuurlijk met name van belang om te weten voor gemeenten,' zegt Henk Meijers van Noordplant Kwekerijen. 'Als boomsoorten niet aanslaan, zullen zij er snel mee stoppen. Vandaar dat wij nauwgezet onderzoeken wat de beste tijd is om *Eucalyptus* aan te planten en te verplanten. Voor ons als kwekerij is het aanslaan van belang om te weten wanneer we uit kunnen leveren aan gemeenten, maar is het ook essentieel om te weten hoe het teeltproces zich ontwikkelt.' Scheper voegt toe: 'Het is bijvoorbeeld gangbaar om bomen om de drie jaar te verplanten.

Sinds 2017 voert de gemeente Dordrecht met Noordplant Kwekerijen een *Eucalyptus*-proef uit

Wij gaan kijken of bepaalde *Eucalyptus*-soorten om de twee jaar verplant kunnen worden.'

Stuk Biesbosch in Dordts beheer

Sinds dit jaar valt recreatiegebied Merwelanden, Louisa- en Cannemanspolder, net als de Nieuwe Dordtse Biesbosch, niet langer onder provinciaal beheer, maar onder beheer van de gemeente Dordrecht. Het gebied ligt dicht tegen de stadsrand aan. 'Dat is uniek,' vertelt Scheper. 'Het geeft een boost aan wat wij als gemeente, onder aanvoering van onze stadsecoloog, nastreven: de natuur de stad in laten "lopen".'

Meijers juicht dat toe. 'Even afgezien van de toegenomen afwisseling in lanen en straten in het kader van risicospreiding, is er doorgaans nog weinig biodiversiteit in stedelijk gebied, maar óók in het buitengebied. Het is goed om de diversiteit blijvend te verhogen aan beide kanten. We werken dan ook van harte mee aan deze *Eucalyptus*-proef.'

In zijn eigen containerteelt ziet Scheper dat de *Eucalyptus*-soorten bloeien van juni tot en met augustus. 'Ze hebben dus ook een meerwaarde voor de bijen en andere insecten.'

Veel wilg in Dordrecht

In de Dordtse Biesbosch staan veel wilgen. Aangezien deze boomsoort ook in de gemeente voorkomt, kan onder andere de wilg voor de gewenste verbinding zorgen, maar ook een uitgebreide snelweg voor vleermuizen betekenen. Niet alleen kampt de gemeente echter al een aantal jaren met watermerkziekte onder stadswilgen en onder wilgen die door stadsgroei richting buitengroei binnen de gemeentegrenzen zijn komen te vallen, ook ziet Scheper dat de wilgenpopulatie in het nieuw verkregen Biesbosch-areaal voor naar schatting 80 procent is aangetast. 'Op zich kan watermerkziekte in het buitengebied niet veel kwaad en hoort deze ziekte nu eenmaal bij de natuur in dit gebied,' nuanceert Scheper, waarop Meijers knikt. 'Ja, watermerkziekte is al decennialang latent aanwezig.' Scheper vervolgt: 'Maar de ziektedruk geeft wel aan dat het verstandig is om na te denken over een alternatief.' Scheper wilde daarbij uitdrukkelijk op zoek naar een nog weinig toegepast geslacht. 'Gelukkig is er tegenwoordig een hele hoop op de markt om uit te kiezen. Maar er wordt toch nog vaak voortgeborduurd op wat al bekend is. *Eucalyptus* is nieuw voor ons. Het laat zich makkelijk zaaien. We willen er echter nog veel over

te weten komen, ook over hoe ze het beste gekweekt kunnen worden.'

Mitsen en maren

Scheper verwacht niet dat beheerders *Eucalyptus* überhaupt ooit massaal zullen gaan aanplanten, want er zijn wat mitsen en maren bekend van *Eucalyptus*. 'Hij zal ten eerste nooit de wilg vervangen als inheemse soort in de Biesbosch,' trapt Scheper af. 'Ook staat een bepaalde *Eucalyptus*-soort bekend om de bosbranden die hij in warme, droge landen zoals Portugal veroorzaakt.' De partijen laten zich niet afschrikken door de reputatie die de soort vooruitsnelt. 'Nederlandse omstandigheden zijn anders, maar we houden de risico's goed in kaart tijdens deze proef en zullen dat blijven doen als we ooit besluiten om *Eucalyptus* aan te planten,' verklaart Scheper.

'*Eucalyptus* zal in beginsel daarom een boomsortimentskeuze zijn voor gemeenten die durven. Dat kan gaan om solitaire pronkstukken, maar ik denk ook om bomen van de tweede grootte die mooi staan in een straat. Zo wordt *neglecta* in Nederland denk ik 8 meter hoog en zal deze een redelijk slanke kroon hebben.

ACHTERGROND

Maar dat is een inschatting op basis van wat ik tot nu toe in het veld heb gezien.'

Lange adem

De uitkomst van de proef laat nog meerdere jaren op zich wachten. Er kan dus nog niets worden gezegd over welke *Eucalyptus*-soorten het tot nu toe het beste lijken te doen, laat staan dat er adviezen gegeven kunnen worden over wat er aangeplant kan worden. De levensduur blijft nóg langer de vraag. 'In Italië weet ik er een paar te staan van honderd tot honderdvijftig jaar oud en we weten dat *Eucalyptus* in Australië zo'n tachtig tot honderd jaar oud kan worden. Maar voor Nederland moet de praktijk dat nog uitwijzen, en ook tegen welke problemen hij in Nederland gedurende zijn leven aan zal lopen. Wordt vervolgd in dit vakblad,' zegt Scheper tot besluit.

Scan, lees & deel!

'Vooral de beste aanplant- en verplantmomenten zijn van belang voor gemeenten'

Henk Meijers, Noordplant Kwekerijen

Rudy Scheper, gemeente Dordrecht